

ИНФОРМАЦИОННАТА ГРАМОТНОСТ В ОБЛАСТТА НА ЦИФРОВИТЕ БИБЛИОТЕКИ: ПРОБЛЕМИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

Калина Сотирова, ИМИ-БАН

Красимира Иванова, ИМИ-БАН

Милена Добрева, университет Портсмут, Великобритания

Изследването е финансирано по проект Д002-308 с НФНИ

<http://www.math.bas.bg/digi>

ОСНОВНИ ТЕМИ

1. Цифровизация и цифрови библиотеки (ЦБ)
2. Развитие на моделите за ЦБ:
DELOS DLRM => 5S => 5M
3. ЦБ в специализираното обучение на студенти-филолози; анализ на мнението на студентите в началото на курса
4. Основни предизвикателства пред обучението и пред масовата цифровизация у нас
 - 4.1 Препоръки за обучението на студенти от хуманитарни специалности в курсове по цифровизация и ЦБ

1. Цифровизация и цифрови библиотеки

Изисквания на XXI век

ЦИФРОВИЗАЦИЯ

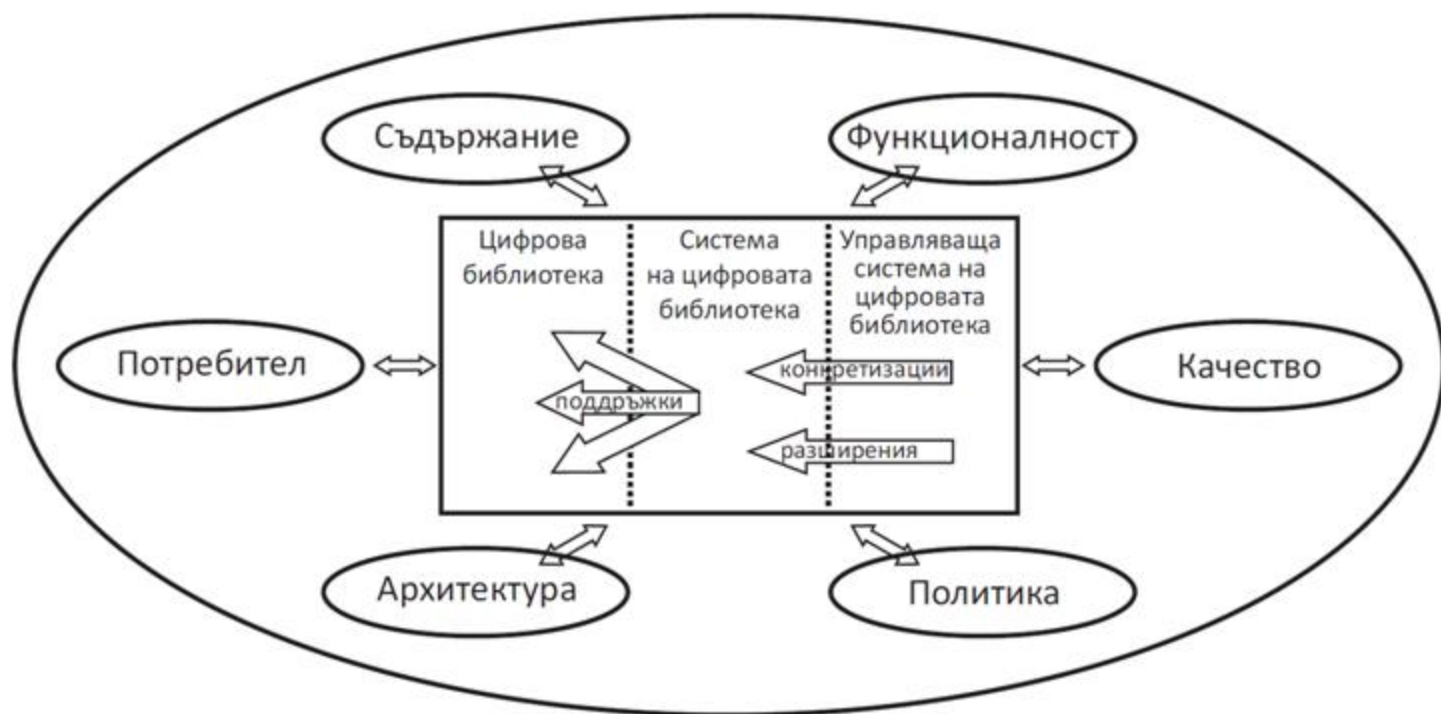
1. Стандарти;
2. Национална политика
3. Правна рамка (вкл. за „digitally born objects“)
4. Дългосрочно съхранение

ЦИФРОВИ БИБЛИОТЕКИ

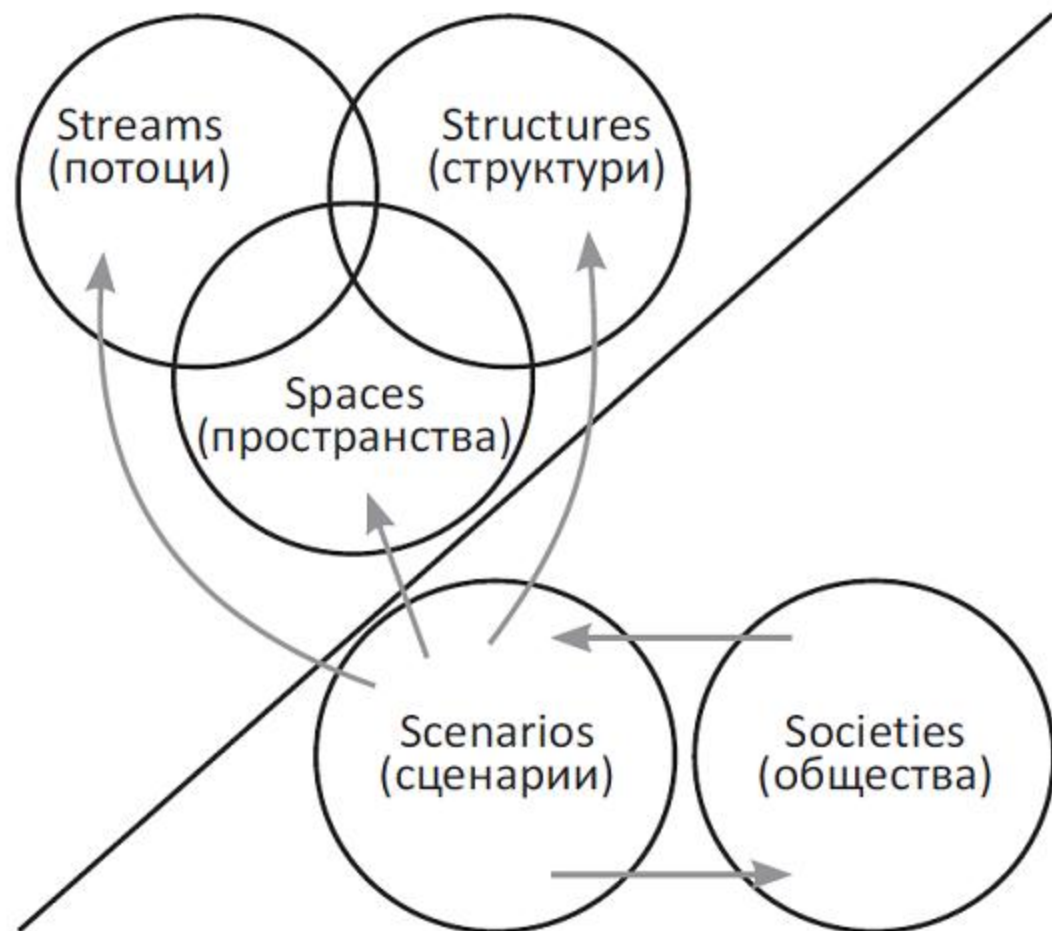
1. Постоянни идентификатори;
2. Оперативна съвместимост;
3. Многократно използване
в различен контекст;
4. Устойчивост за цифрови ресурси;
5. Онлайн експониране и съхранение
(въвеждане и управление на метаданни; услуги за семантично и контекстно търсене; управление на знание; създаване на комплексни обекти за обучение)
6. WEB 2.0

2. Цифрови библиотеки. DELOS DLRM

ЦБ представят съдържание с функционалност, базирана на архитектура. Всяка ЦБ се създава при наличие на дефинирани потребители, политики и стандарти за качество.

2. Цифрови библиотеки. 5S модел опростена схема

Goncalves, M., Fox, E., Watson, L., Kipp, N.: **Streams, structures, spaces, scenarios, societies (5s): A formal model for digital libraries.** ACM TOIS, 22 (2). 2004, pp.270-312.

2. Цифрови библиотеки. 5M модел

1. **Multicultural** (съжителство на много култури)
2. **MultiLingual** (многоезикова поддръжка)
3. **MultiModal** (мултимедийно съдържание)
4. **MultiVariate / MultiDimensional**
(многовариантен/многомерен анализ)
5. **Modelling** (специализирани методи за моделиране)

"We perceive 5M as a part content-, part form-oriented complex methodological layer built atop of the 5S model of DLs, at the same time connecting to DELOS DLRM"
Darányi, S., Wittek, P., Dobрева, M.: Toward a 5M Model of Digital Libraries. Proceedings of International Conference. Digital Libraries for International Development, Australia, 2010, pp. 3-11

3. ЦБ и студенти-филолози (1)

Блиц-изследване от два въпроса с цел установяване на нагласи и свързано с информационната грамотност. Въпросите са:

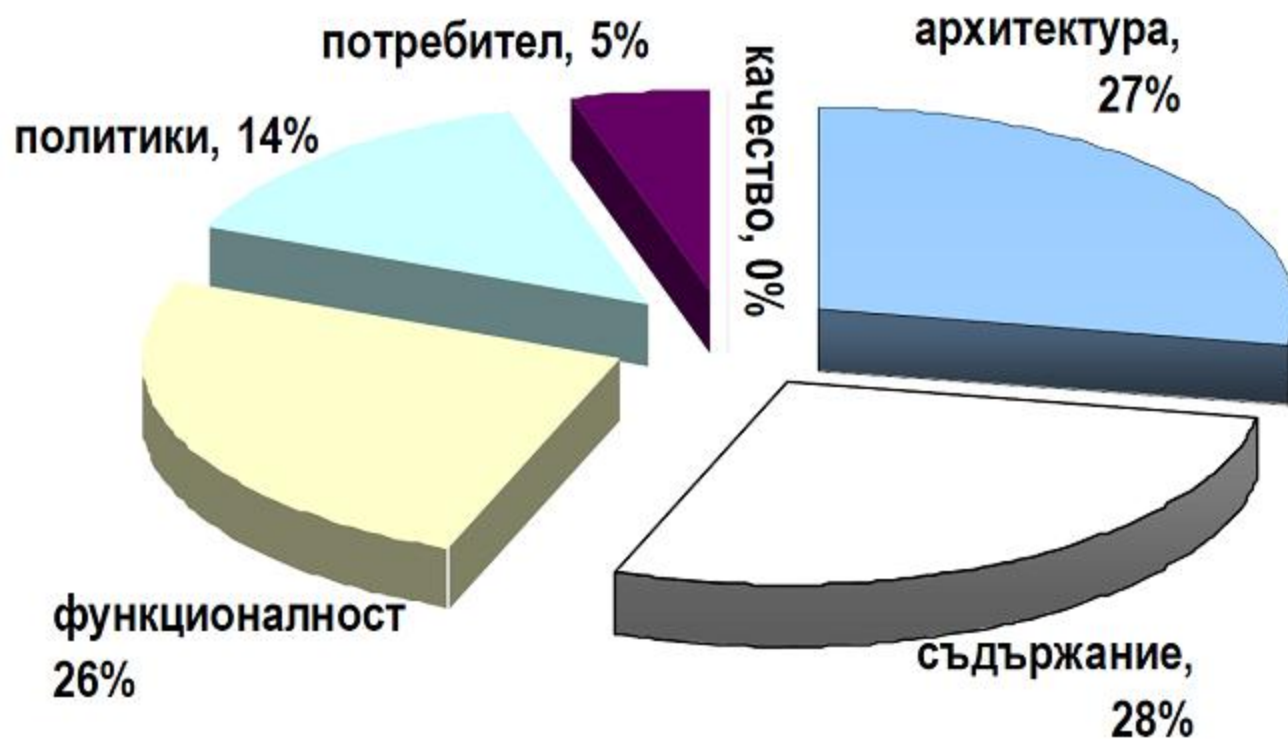
- 1) Какви са представите на студенти в началото на курс по ЦБ?
- 2) Кои елементи от различните модели са част от общата им представа за ЦБ?

Методика: след обсъждане по групи от 3-4 студента, всяка група излиза с писмена неформална дефиниция за ЦБ; мненията са събрани, групирани, анализирани и съотнесени към DELOS-DLRM.

3. ЦБ и студенти-филолози (2)

1.	Съдържание самостоятелно	3
2.	Архитектура самостоятелно	1
3.	Архитектура и съдържание	2
4.	Политики и съдържание	1
5.	Архитектура , съдържание и функционалност	2
6.	Архитектура и функционалност	2
7.	Съдържание и функционалност	1
8.	Съдържание , функционалност и политики	2
9.	Архитектура , съдържание , функционалност и политики	1
10.	Архитектура , функционалност и политики	2
11.	Архитектура , съдържание , политики и потребител	1
12.	Архитектура , функционалност и потребител	1

3. ЦБ и студенти-филолози (3)

Фиг. 1. Съотношение на елементите на DELOS DLRM в отговорите

3. ЦБ и студенти-филолози (4)

Фиг. 2. Взаимовръзки между елементите в отговорите

4. Предизвикателства пред обучението и пред масовата цифровизация у нас

ПОЛИТИЧЕСКИ И ПРАВНИ:

1. Системен подход в цифровизацията (създаване на е-регистър на цифровизирани обекти и национален контролиращ орган за технически одит)
2. авторско право, интелектуална собственост

ТЕХНОЛОГИЧНИ :

1. Общи стандарти за цифровизация;
2. Дългосрочно съхранение (среди, платформи, файлови формати, постоянни идентификатори, носители...)

ИНСТИТУЦИОНАЛНИ:

1. Професионално обучение на (1) специалисти от институции за културна памет и (2) на студенти изучаващи курсове в областта
2. Цифровизация на различни типове културно съдържание
3. Интердисциплинарни екипи за масова цифровизация (обмен на знания между специалистите, стаж за обучаемите)

4.1. Препоръки за обучението в курсове по цифровизация и ЦБ

При оформянето на съдържанието на курсове за цифровизация и ЦБ е нужен интердисциплинарен подход с акцент върху:

- 1) **ПОЛИТИКИ** в областта на електронното представяне на научно и културно съдържание; дългосрочно съхранение
- 2) Изследване на **ПОТРЕБИТЕЛЯ** на ЦБ при създаване, популяризиране и вграждане на ЦБ в различни мрежи и бизнес-приложения
- 3) **ТЕХНОЛОГИЧНИ АСПЕКТИ** на ЦБ (основни рамки)
 - Видове класификации на цифровите обекти
 - Изследователски *и* приложни модели за ЦБ
- 4) **ПРАВНИ АСПЕКТИ**
- 5) **ЗАДЪЛЖИТЕЛЕН СТАЖ**

Благодаря за вниманието

kalina@cc.bas.bg

<http://www.math.bas.bg/digi>